

1979
1979
1979

a

naš aero

4 • 79

obvestila

Zopet je izšla nova številka Našega Aera. V njej vam predstavljamo in opisujemo dokaj zanimivih stvari. Tokrat si lahko preberete aktualnosti o razširitvi obrata selotejv v Šempetru, o planiranju, nadaljujemo s člankom o delavki v združenem delu, predstavljamo vam Janeza Podgorška, pa Slavka Ferleša in dobitnike srebrnega znaka sindikatov Slovenije. Objavljamo tudi sestavek o drugem delu obiska na Češkem, pa humor, križanko in še kaj.

Želimo vam obilo prijetnega branja in zabave. Uredniški odbor

Pevski zbor iz Kölna, ki nas je obiskal v aprilu, nam je poslal tole pismo. Objavljamo ga v celoti.

Spoštovane gospe in gospodje,

z neizmerno hvaležnostjo se spominjamo lepega in uspešnega koncertnega potovanja po Sloveniji.

Člani pevskega zbora »Neue Folklore« Köln, ki so bili gostje slovenskega učiteljskega pevskega zbora »Emil Adamič«, bi se želeli za podporo, ki ste jim jo nudili, prav pristrčno zahvaliti.

Kulturno izmenjavo v takem okviru je omogočilo vaše velikodušno gostoljubje, kar vsi zelo cenijo.

Člani pevskega zbora »Neue Folklore« v posebni meri cenijo tudi to, da so imeli možnost spoznati delavsko samoupravljanje v Jugoslaviji. Ob teh pogovorih smo se vsi veliko naučili.

Mi bomo vas in naše potovanje ohranili v najlepšem spominu in obljubljam, da bomo člani pevskega zbora »Emil Adamič«, ko nam bo vrnil obisk v Kölnu, sprejeli na enak način.

Potem ko so vsi člani pevskega zbora zvedeli za katastrofalen potres ki je prizadel južno Jugoslavijo, so se spontano odločili, da bodo še v mesecu maju letos priredili dobrodelni koncert, katerega izkupiček bo namenjen kot pomoč prizadetim ob potresu in obnem skromna zahvala z najlepšimi spomini.

Za izredno gostoljubje in posebno pristrčnost, s katero ste nas sprejeli in počastili, se vam vsi zahvaljujemo.

Sprejmite pristrčne pozdrave z najboljšimi željami

Köln, 3. 5. 1979

Ervin Suche, l. r.

naš aero

glasilo kemične, grafične
in papirne industrije Celje

Celje, 25. maja 1979 — št. 4

Uredniški odbor

Anton Svetelšek, Mihaela Žaberl,

Jelka Adrinek, Marjan Lednik,

Stane Kitak, Stane Lovrenčič,

Karmen Dovč, Cveta Robas,

Alenka Pregelj, Jože Randl

Glavni in odgovorni urednik

Jože Randl

Uredila

Janja Završnik

Ovitek in oprema

Stane Kitak

Tisk

Aero, tozd grafika

za tiskarno Drago Vračun

*Srečen Ti rojstni dan,
tovariš Tito*

Kadar so pred nami najrazličnejši prazniki, se še posebej spomnimo dogodkov ali zgodovinskih procesov, ki jih posamezni prazniki predstavljajo oziroma njihovega obeležja. Tak dan je tudi 25. maj, DAN MLADOSTI, rojstni dan našega dragega tovariša TITA, dan, ki je hkrati praznik vseh mladih ljudi naše domovine in dan, ko se spomnimo vseh tistih mladih ljudi, ki so živeli svoja življenja pred, med in po vojni, ko so se bojevali za pravice delavskega razreda, ko so se borili proti nacizmu in fašizmu, ki sta preplavila našo deželo in ne nazadnje vseh tistih, ki so gradili in branili našo domovino takoj po vojni, ko je bila vsa v ruševinah, ko je domovala povsod lakota in težko delo za boljši in lepši jutrišnji dan.

Kdaj je začela z delom ZSMJ?

Takrat se je imenovala Zveza komunistične mladine Jugoslavije ali SKOJ, ki je bila ustanovljena na pobudo KPJ 10. oktobra 1919. leta v Zagrebu. Vodstvo takratnega SKOJ je s prvimi proglesi in stališči, ki so izhajala v časopisu CRVENA ZASTAVA in seveda s praktičnim delom organizacij, posebno še po prvem kongresu, ki je bil 1920. leta v juniju mesecu v Beogradu, stopilo na pot odločnega razrednega boja delavstva. Kot član komunistične mladinske internacionale je zadajalo močne udarce takratni družbeni ureditvi. Kakor KPJ, tako je tudi SKOJ zloglasna OBZNANA prepovedala delo. Skupaj s KPJ je tudi SKOJ prešel v ilegalni boj proti vladajočim režimom reakcionarne buržoazije. Boril se je za pravice in interese ter boljšo bodočnost mladine in vseh narodov in narodnosti Jugoslavije. Kljub svojemu velikemu vplivu v mladinskih vrstah je bil SKOJ dolgo zaprta organizacija, saj je štela le 2 do 3 tisoč članov. Izdajali so mladinski glasili »Mladi boljševik« in »Mladi leninist«. V času šestojanuarske diktature je SKOJ skupaj s KPJ pretrpel najhujše udarce. Veliko število njegovih članov ali privržencev so ubili ali pa zaprli v ječo, večino organizacij pa so razbili. Bilo je mnogo žrtev med njimi, tudi sedem sekretarjev SKOJ, to so bili: Zlatko Šnajder, Paja Marganović, Mijo Oreški, Janko Mišić, Pera Popović, Josip Kolumbo in Josip Debeljak. Vendar je aktivno delo teklo dalje. Septembra 1940. leta je bila VI. mladinska pokrajinska konferenca v Zagrebu. Takrat so delegati ugotovili, da je bilo v Jugoslaviji 18.000 aktivnih članov SKOJ, v osvobodilno vojno in re-

volucijo pa je vstopil SKOJ s 30.000 člani in močnim vplivom na široke množice delavske, kmečke in intelektualne mladine. Iz vrst mladine je bilo v NOV in partizanskih odredih 75 % borcev. Med NOV in revolucijo je v času od 1941.—1945. leta padlo več kot 100.000 članov SKOJ poleg še več drugih mladincev in mladink. Med njimi je bil tudi Ivo-Lola Ribar, ki je bil vključ v svoji mladosti predsednik vsedržavnega odbora antifašistične mladine Jugoslavije. Padel je 27. novembra 1943. leta na Glamočkem polju. Ubila ga je bomba sovražnega letala v trenutku, ko bi moral odleteti v Kairo kot vodja prve pojaške misije NOV Jugoslavije pri zavezniškem poveljstvu za Bližnji vzhod. Proglašen je bil za narodnega heroja. Ni bil sam, mnogo jih je še bilo, ki so bili hrabri in delavni kot on, bil je Boško Buha, bili so trije Šarhovi sinovi, bila je Slava Klavora, ki so jo Nemci nečloveško mučili in ustrelili kot talko že 1941. leta. In še bi lahko naštevali. Povemo naj še to, da je bilo za vojne zasluge samo do maja 1946 odlikovanih kar 70.000 mladink in mladincev. Iz vrst mladine je bila večina narodnih herojev, 95 % nosilcev medalj za hrabrost, 85 % nosilcev partizanske spomenice 1941, 90 % odlikovancev z redom za hrabrost. Poprečna starost 1,700.000 Jugoslovanov padlih v zadnji vojni je bila 22 let.

Zakaj o vsem tem toliko pišemo in govorimo? Da ne bi pozabili, da bi se vedno znova spominjali, a ne na koncu vsem tistim črnogledom v brk, da bi videli in vedeli, da je mladina bila in da je pomemben dejavnik v razvoju naše družbe.

Danes res niso potrebne človeške žrtve, zato da bi obranili našo domovino, a če bi bilo to potrebno, je današnja ZSMJ še močnejša, še bolj prekaljena, saj se uči iz izkušenj prejšnjih generacij. Danes šteje ZSMJ približno 1,900.000 članov od 14. do 27. leta, ki sprejemajo njena načela in statut in delajo za uresničitev programov. Poleg aktivnega dela na najrazličnejših področjih, se ZSMJ aktivno vključuje tudi v mednarodno politično dejavnost na tem področju, saj vzdržuje stike z več kot 400 različnimi nacionalnimi in mednarodnimi gibanji.

Aktivno sodeluje tudi pri izgradnji naše dežele, saj poleg dela na najrazličnejših področjih od športnih, znanstvenih in kulturnih, dosega lepe uspehe tudi pri delu mladinskih delovnih brigad.

Mladinske delovne brigade so doprinesle velik delež pri povojni izgradnji porušene domovine, aktivne so tudi danes na najrazličnejših področjih, v okviru solidarnostnih akcij na nerazvitih ali z elementarnimi nesrečami prizadetih področjih delajo mladi v okviru ZVEZNIH MLADINSKIH DELOVNIH AKCIJ. Delajo pa tudi v občinskih, republiških ali regionalnih mladinskih delovnih akcijah. Gradijo ceste, vodovode, proge, nasipe rek, pomagajo na poljih itd.

Pred nami je DAN MLADOSTI, praznik vseh mladih in tistih, ki so mladi po srcu, zato je prav, da smo ob tem prazniku opisali prehojeno pot naše mladine od predvojne dobe do danes.

Mednarodno leto otroka

Dvajset let mineva, odkar so v Združenih narodih sprejeli deklaracijo o otrokovih pravicah. Piložnost torej, da otroke postavimo na prvo mesto, ki jim še kako pripada, da jih postavimo v središče življenja in skrbi za življenje. Jutrišnji dan bo odvisen od naših otrok. Ti pa so odvisni od tistega, kar jim odrasli danes dajemo, v materialnem in moralnem smislu. Morda je deklaracija OZN o otrokovih pravicah neprimerna za našo družbeno ureditev, morda pa tudi ne? Deklaracija obsega naslednje osnovne misli:

OTROCI IMAJO PRAVICO

- do naklonjenosti, ljubezni in razumevanja,
- do primerne prehrane in zdravniške nege,
- do svobodnega učenja,
- do imena in narodnosti,
- do posebne nege za invalidne otroke,
- da so med prvimi, ki dobijo pomoč ob hudih naravnih nesrečah,
- da se naučijo biti koristni pripadniki družbe in da razvijajo individualne sposobnosti,
- da odrastejo v duhu miru in svetovnega bratstva,

— da uživajo te pravice ne glede na raso, barvo, spol, vero, narodnost ali socialno okolje.

In če se pomudimo pri vsaki naštetih pravic, lahko ugotovljamo, da je tudi med našimi otroci veliko takšnih, ki niso deležni naklonjenosti in ljubezni. Vse to skušajo nadoknaditi naše socialne ustanove s tem, da preskrbijo otrokom primerne rejnike ali pa jih dajo v domove za otroke brez staršev ali brez skrbnih staršev, če smo natančnejši. Morda delo na tem področju ne poteka povsem tako kot bi bilo zaželeno, vendar je že tako, da je tudi ta dejavnost ena od tistih, za katero so potrebna sredstva, ki niso ravno majhna.

Naši otroci so deležni pravilne prehrane in zdravniške nege vse od rojstva dalje. Prizadevamo si, da ima vsaka vzgojnovarstvena ustanova medicinsko sestro in da otroke v vrtcih včasih obiščeta zdravnik in zobozdravnik. Težje je na podeželju, kjer včasih starši mislijo, da je otroku zdravniška nega potrebna samo, če je bolan.

Naši otroci obiskujejo šole pod enakimi pogoji in imajo pravico do učenja, do igre in rekreacije ne glede na narodnost ali veroizpoved.

Morda bi se za hip ustavili pri invalidnih otrocih, tistih, ki se že rodijo invalidni ali pa to postanejo zaradi posledic otroških bolezni. Takšne otroke izobražujemo v po-

sebnih zavodih, kjer jih pripravljajo na to, da bi čim svobodneje in samostojneje stopili na življenjsko pot. Veliko težav imajo v teh zavodih, največkrat so to prostorske težave. Vendar si zelo prizadevajo, da bi tudi ti otroci dobili vsaj osnovno znanje, ki jim je potrebno, da bi se vključili v delo in življenje zunaj ustanove.

Danes je za naše otroke poskrbljeno, sicer ne povsod enako dobro, a vseeno lahko trdimo, da se trudimo, da bi našim malčkom bilo kar se da lepo med nami.

Res je, da se še vedno ubadamo s težavami zaradi pomanjkanja vrtcev, ki jih še ni dovolj, predvsem pa je hudo najti varstvo za dojenčke. Vendar se tudi to stanje iz leta v leto izboljšuje.

Ko se pogovarjamo o naših otrocih, našem največjem bogastvu, je prav, da se spomnimo vseh tistih malčkov, ki jim ni dano vse to, kar je dano našim otrokom. Na mnogih koncih sveta divjajo vojne, v katerih so mnogokrat tudi otroci žrtve. V slabo razvitih področjih Azije in Afrike še vedno umirajo otroci zaradi lakote in zaradi najrazličnejših bolezni. Zato je prav, da pokažemo največjo možno mero solidarnosti in humanosti in preko organizacij rdečega križa in klubov OZN pomagamo otrokom vsega sveta, ki so v stiski.

Dora Rovere

Razširitev proizvodnje samolepilnih trakov

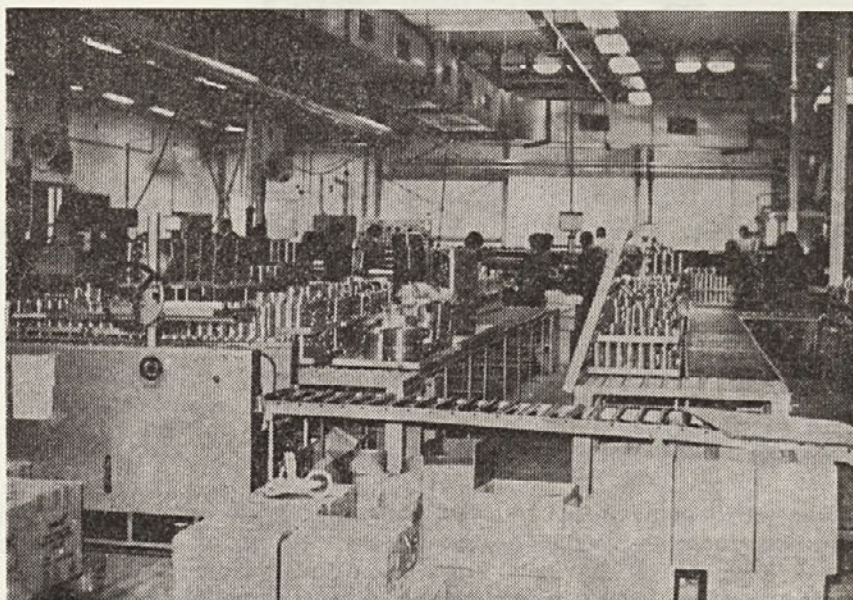
(Povzetek iz investicijskega projekta)

TOZD Kemija Šempeter je vodilni proizvajalec samolepilnih trakov na jugoslovanskem trgu. Potrebe po teh proizvodih iz leta v leto naraščajo, tako na domačem kot tudi na zunanjih trgih. Zato je TOZD v svojem srednjeročnem programu razvoja za obdobje 1976-80 predvidel razširitev proizvodnih zmogljivosti samolepilnih trakov. Polna izkoriščenost obstoječih proizvodnih zmogljivosti, na drugi strani pa že pojavi konkurenčnih proizvajalcev, narekujejo potrebo po čimhitrejši realizaciji nameravane investicije. Ekonomsko upravičenost pa utemeljujemo tudi z naslednjim:

— Nameravana investicija pomeni razširitev že osvojene tehnologije in delno uvajanje novih tehnoloških postopkov, ki pa jih dosega TOZD z lastnim znanjem in izkušnjami. Investicija pomeni pravilno razvojno usmeritev z vidika uvajanja lastne tehnologije in znanja.

— Četrtnina proizvodnje naj bi bila namenjena za izvoz, s čimer bi bili doseženi srednjeročni cilji glede večanja in pospeševanja izvoza. Po predvidevanjih bi že v letu 1980 izvozili 5 milijona m² lepilnih trakov, kar predstavlja vrednost okoli 2 milijonov dolarjev. Indeks izvoza za obdobje 1982/80 je 129 za standardne kvalitete samolepilnih trakov, obstojajo pa tudi realne možnosti izvoza specialnih kvalitet samolepilnih trakov.

— Z realizacijo investicije bi se zmanjšal tudi uvoz, kar bo vplivalo pozitivno na devizno bilanco TOZD in DO AERO kot celoto. Preskrba s surovinami bo v začetni fazi potekala deloma iz uvoza in deloma z domačimi surovinami, ki pa bo ob skupnem sodelovanju z domačimi proizvajalci dobivala čedalje pomembnejšo vlogo in zamenjevala uvožene surovine. Dolež uvoženih surovin je v letu 1978 znašal 27,6 %, v letu 1982 pa se bo zmanjšal na 24,2 %.

Del sedanje proizvodnje samolepilnih trakov — rezanje in embalaranje

— Z realizacijo investicije se bo proizvodnja povečala od 15 milijonov m² samolepilnih trakov v letu 1978 na 36,8 milijonov m² v letu 1983. Ker je kapaciteta na novih strojih planirana na 20 milijonov m² pomeni, da bodo že v letu 1983 kapacitete novega stroja, vključno z obstoječo proizvodnjo, zasedene. Tako bo potrebno že konec leta 1983 računati na nove kapacitete.

— Investicija bo zahtevala povečanje zaposlenih za 46 delavcev ali porast zaposlenih za 40,7 %.

— Poskusna proizvodnja z novo opremo je planirana v začetku aprila 1980, redna proizvodnja pa se bo začela s 1. julijem 1980.

V nadaljevanju je podana ekonomska uspešnost TOZD Kemija Šempeter pred investicijo (leta 1978) in ob polni izkoriščenosti nove kapacitete (leta 1982):

	letu 1978 v 000 din	%	letu 1982 v 000 din	%	Indeks 1982 1978
Celotni prihodek	283.797	100	522.420	100	184,1
Porabljena sredstva	170.205	60,0	311.070	59,6	182,8
Amortizacija	7.856	2,7	18.913	3,6	240,7
Dohodek	105.736	37,3	192.437	36,8	182,0
Čisti dohodek	48.653	17,2	115.394	22,1	237,2
Osební dohodki	26.598	9,4	50.512	9,7	189,9
Del čist. doh. za posl. sklad	9.258	3,3	43.357	8,3	458,3

Iz tabele je razvidno, da se bo z realizacijo nove investicije povečal celotni prihodek v TOZD Kemija Šempeter za 84 % in bo v letu 1982 znašal 522 milijonov din. Porabljena sredstva bodo v strukturi celotnega prihodka nekoliko nižja, pač pa bo višja amortizacija zaradi novih delovnih naprav in strojev. Dohodek bo po predvidevanjih večji za 82 % in bo v letu 1982 znašal 192 milijonov din, medtem ko bo čisti dohodek predvidoma znašal 115 milijonov din ali za 137 % višji od tistega v letu 1978. Akumulacijska sposobnost TOZD se bo po investiciji bistveno izboljšala in bo večja za 94 % glede na doseženo v letu 1978.

Za kazalce uspešnosti poslovanja TOZD Kemija Šempeter lahko podamo naslednje zaključke:

1. Produktivnost, merjena z dohodkom na delavca, se bo v letu 1982 povečala v primerjavi s letom 1978 za 10,1 %, produktivnost, merjena z akumulacijo na zaposlenega, pa se poveča za 21,4 %.

2. Pri ekonomičnosti, kot razmerju med celotnim prihodkom in porabljenimi sredstvi, se bo koeficient nekoliko zmanjšal in sicer od 1,59 na 1,58, torej za 0,6 %, vendar predvsem na račun bistvenega povečanja minimalne amortizacije.

3. Rentabilnost, kot razmerje med akumulacijo in poprečno porabljenimi sredstvi, se bo povečala za 8,5 %. Delež akumulacije v dohodku pa se poveča za 10,1 %.

V nadaljevanju podajamo predračunsko vrednost investicije:

Sredstva	vrednost v din	v %
I. OSNOVNA SREDSTVA	99.098.479	77,1
1. Gradbeni objekti	3.459.225	
2. Domača oprema z montažo	8.106.800	
3. Uvožena oprema z montažo	81.960.741	
4. Ostalo	5.571.713	
II. OBRATNA SREDSTVA	19.876.200	15,5
III. DRUGA POTREB. SREDSTVA	9.464.727	7,4
Skupaj I + II + III	128.439.406	100

V izdelavi so še dokončni predlogi, viri financiranja, upoštevajoč akumulacijsko sposobnost TOZD

v naslednjih letih ter odplačila obstoječih obveznosti.

TOZD Kemija Šempeter

Planiranje kot temeljna pravica in dolžnost vsakega posameznika in družbe kot celote

Vloga samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja pri pripravi planskih dokumentov za obdobje 1981-85

Celotna družbena aktivnost v zvezi s pripravo srednjeročnih planov za obdobje 1981-85 mora biti usmerjena v zagotavljanju novega sistema samoupravnega družbenega planiranja in dosledno uporabo zakona o planiranju.

Naj ponovimo že večkrat poudarjeno stališče, ki je zapisano tudi v zakonu o združenem delu: »Delavci so nosilci procesa družbene reprodukcije in dohodek je osnovna kategorija družbeno-ekonomskih odnosov«.

Bistvo sistema samoupravnega družbenega planiranja je v tem, da delavci v TOZD razpolagajo z delom, sredstvi za proizvodnjo, dohodkom in sredstvi družbene reprodukcije v celoti. Plani TOZD, ki jih določijo delavci, so temelj za pripravljanje in sprejemanje

planov vseh drugih nosilcev — oz. subjektov planiranja. Zato mora plan TOZD vsebovati ne le njene razvojne cilje in naloge, ampak tudi elemente plana DO in SOZD in drugih samoupravnih organizacij in skupnosti ter DPO od občine do federacije.

Zato je potrebno doseči povezano, sinhronizirano aktivnost v zvezi s pripravo in sprejemanjem planov vseh subjektov planiranja. Na ta način dosegamo, da delavec z neposrednim odločanjem v planiranju ter uresničevanjem planov svoje TOZD sodeluje v celotnem procesu planiranja in uresničevanja planov širše družbene skupnosti.

Pogoj za določanje in sprejemanje vseh planov je sklepanje samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov o temeljih planov.

Samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje o teme-

ljih planov je bistvo medsebojnega usklajevanja in določanja skupnih interesov in ciljev v planih TOZD, v planih družbenopolitičnih skupnosti in planih drugih nosilcev planiranja ter prevzemanje obveznosti za realizacijo teh planov. Poprej sklenjeni SS in DD o temeljih planov so podlaga za sprejetje planov.

Samoupravne organizacije in skupnosti pripravijo in zasnujejo svoje srednjeročne plane na poprej med seboj usklajenih planih TOZD in na sklenjenih SS o temeljih svojih planov ter na sprejetih obveznostih, ki izhajajo iz dogovora o temeljih družbenih planov ustrezne DPS.

V tem procesu se med seboj usklajujejo TOZD, DO, SOZD, kot tudi njihove SIS, pri čemer se vključujejo tudi banke in trgovske organizacije, oziroma druge organizacije, v okviru reprodukcijskih celot. Banke imajo po-

membno vlogo predvsem glede dogovarjanja in sporazumevanja o planih OZD. Banke so pomemben člen v novem sistemu planiranja s posredovanjem katerih se združujejo delo in sredstva in določajo finančne konstrukcije za zagotovitev planiranega razvoja.

Nekatere aktivnosti in naloge v zvezi s pripravo planskih dokumentov za obdobje 1981-85

V okviru aktivnosti pri pripravi novih srednjeročnih planov vseh nosilcev planiranja za obdobje 1981-85 je bil v obdobju sklican posvet v Celju. Namen sestanka je bil informirati in angažirati vse TOZD in višje asociacije združenega dela v celjski občini o pomembnosti in vlogi planiranja, samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja pri izdelavi novih planskih dokumentov za obdobje 1981-85.

V nadaljevanju so podane samo nekatere pomembne naloge, ki nas čakajo pri izdelavi novih srednjeročnih planov in ki jim bomo morali v prihodnje posvetiti posebno pozornost.

1. Pri izdelavi planskih dokumentov vseh nosilcev planiranja je treba upoštevati samoupravno proceduro priprave, obravnavanja in sprejemanja planov.

2. Poleg ekonomskih kategorij bo potrebno pri izdelavi novih planov upoštevati tudi planiranje socialnega razvoja, prisotnost in obstoj krajevnih skupnosti in upoštevati elemente s področja ljudske obrambe in civilne zaščite.

3. Osnovni nosilci planiranja so proizvodne TOZD in krajevne skupnosti, medtem ko so SIS že posredno vključene, ker se v plan vključujejo preko dogovarjanja in sporazumevanja z osnovnimi nosilci planiranja.

4. Temeljne organizacije združenega dela morajo sprejeti naslednje planske dokumente:

— odlok o pripravi in izdelavi novih srednjeročnih planov za obdobje 1981-85;

— izdelava smernic za pripravo plana;

— izdelava elementov za izdelavo SS in DD o temeljih planov;

— izdelava SS o temeljih plana;

— izdelava plana.

Vsak fazni planski dokument ima 2 fazi. Fazo osnutka in fazo predloga.

5. Odgovornost za pripravo planskih dokumentov:

a) individualni poslovodni organ;

b) planske službe;

c) družbeno-politične organizacije (SZDL, ZK, sindikat).

6. Vzporedno z izdelavo novih srednjeročnih planov potekajo v celjski občini aktivnosti v zvezi z izdelavo prostorskih planov, ki pa imajo dolgoročnejši pomen (do l. 2000).

Že izdelane ankete o prostorskem planu bo osnova za izdelavo novih srednjeročnih planov. Anketa je obdelana izšla v obliki dokumentacijskega gradiva v aprilu 1979 in bo služila za orientacijo glede lokacijskih in urbanističnih možnosti razvoja celjske občine do leta 2000.

Izredno pozornost aktivnostim pri pripravi novih srednjeročnih planov pa dajemo v celjski občini tudi zato, ker bo v letu 1981-85 prišlo v Celju do bistvenih strukturnih premikov tako gospodarskih kot tudi v negospodarskih dejavnostih.

Celje kot industrijsko mesto ima bogato zgodovinsko tradicijo. Precejšna zastarelost strojev in delovnih naprav v nekaterih največjih organizacijah v celjski občini pa povzroča, da nekatere panoge v celjski občini zaostajajo za razvojem v Sloveniji in širšem jugoslovanskem prostoru. Zato bo posameznim panogam prav v naslednjem srednjeročnem obdobju potrebno posvetiti posebno pozornost (razvoj kovinsko-predelovalne, kemične in grafične industrije, agroživilski kompleks, malo gospodarstvo itd.). Razvoj bo treba usmeriti v kapitalno intenzivne investicije, večji poudarek pa dati integracijskim procesom in novim proizvodnjam.

Glede kadrovske politike bo predvsem poudarek izboljšanju kvalifikacijske strukture zaposlenih. Celje se že danes srečuje s pomanjkanjem kvalificirane delov-

ne sile, zato bo potrebno v naslednjem srednjeročnem obdobju bolje izkoristiti obstoječo delovno silo ali pa pridobiti kadre od drugod.

Vzporedno z razvojem gospodarskih dejavnosti bo potrebno preko samoupravnega sporazumevanja skrbeti tudi za razvoj družbenih dejavnosti, ki bi omogočile boljši osebni in družbeni standard vseh Celjanov. To pa je tudi najpomembnejša naloga oziroma cilj, ki si ga Celjani zastavljamo in ga bomo skušali čim bolj uresničiti v srednjeročnem obdobju, ki je pred nami. To zahtevno nalogo pa bo možno doseči le, če bodo planske naloge in cilji realno zastavljeni in če bomo skrbeli za njihovo dosledno izvajanje v praksi.

Dolgoročni planer:
Sonja Krašovec, dipl. oec.

Dopisujte
v naše glasilo

(Nadaljevanje in konec)

V 3. številki Našega Aera nam je tovarišica Božena Dojer podala nekatere ugotovitve problemske konference »Delavka v združenem delu«. Tokrat vam podajamo drugi del članka, v katerem je poudarjena pozornost predvsem sklepom in ugotovitvam problemske konference.

Vse kaže, da se v temeljnih organizacijah doslej še ni povsem uveljavilo spoznanje, da je reprodukcija prebivalstva skrb za družino in vzgojo ter izobraževanje otrok skupna naloga. Temeljne organizacije morajo vključiti v svoje plane sredstva za te namene. V redkokateri temeljni organizaciji poznajo oz. spremljajo življenjske pogoje svojih delavcev in njihovih družin. Kadrovske socialne službe so še šibke in v to problematiko premalo posegajo. To je tudi eden od razlogov, da ob sprejemanju sporazumov o planih razvoja družbenih dejavnosti delavci v temeljnih organizacijah ne razpravljajo o tem z vidika svojih potreb in interesov, temveč gledajo na to kot obremenjevanje dohodka temeljne organizacije. Kar se tiče socialnega varstva, pomembnega za položaj žensk, lahko trdimo, da uspehi niso majhni. V podružbljanju skrbi in solidarnega pokrivanja stroškov materinstva smo dosegli velik napredek s tem, da je podaljšan porodniški dopust, solidarno pokrivanje nadomestil za nego obolelega otroka ipd. Nismo pa še dovolj razvili vseh možnosti samoupravnega urejanja varstva materinstva in nego dojenčkov glede na različne pogoje in potrebe zaposlenih mater.

Na področju pokojninsko-invalidskega zavarovanja smo v fazi priprav novega pokojninskega sistema. Tako za delavce kot delavke naj bi bila višina pokojnine odvisna tudi od tega, koliko so prispevali k ustvarjanju minulega dela v družbi. Treba bo iskati rešitev za uveljavljanje nekaterih pravic na podlagi minulega dela še v času, ko delajo in pri odmer-

janju pokojnin. Osnovo za to bo dal nov zvezni zakon.

Ob koncu navedenih ugotovitev je pomembno vedeti, da ljudje ocenjujejo uspešnost družbene skrbi predvsem po premiku, ki so vidni v življenjski praksi. Zato je bistveno, da si v praksi izbojujemo nadaljnje korake po poti napredka, ki ga bo čutili v vsakdanjem življenju.

STALIŠČA IN SKLEPI SPREJETI NA KONFERENCI

I. Naloge ob pripravi in sprejemanju srednjeročnih in dolgoročnih planov razvoja

Ko bomo delavci v TOZD pripravljali in sprejemali srednjeročne plane razvoja, bomo vanje vključili tudi na problemski konferenci sprejete temeljne usmeritve povezane z izvajanjem pogojev dela in življenja delavcev in njihovih družin.

V osnovni razvojni usmeritvi pri sprejemanju planov moramo uveljavljati produktivnejše in strokovno zahtevnejše delo z večjim deležem znanja in raziskovalnih dosežkov ob postopnem zniževanju utrudljivega in monotonega fizičnega dela. Odločali se bomo za takšno tehnologijo in organizacijo dela, ki bo omogočala ohraniti daljše delovno sposobnost za produktivno delo v delovni enoti.

S posebno pozornostjo bomo zagotovili boljše in bolj humane pogoje dela.

Spodbujali bomo predvsem investicije, ki omogočajo produktivno zaposlovanje strokovno bolj usposobljenih delavcev in delavk. V dohodkovnem povezovanju bomo iskali takšne rešitve, pri katerih bo vsak dobil tak delež, kot ga je prispeval pri ustvarjanju skupnega prihodka. To bo postopno pripomoglo, da v bodoče ne bo več delitve na moška in ženska dela oz. panoge in dejavnosti.

Prizadevali si bomo ustvariti enakopravne možnosti vključevanja vseh delavcev in delavk v proces dela in odločanja.

II. Družbeno politično uveljavljanje žensk

V razreševanje vseh družbenih problemov, ki zadevajo delavko, morajo aktivneje poseči tudi delavke same. Večja številčna zastopnost žensk v samoupravnih organih in delegacijah še ne zagotavlja dejanskega angažiranja žensk, zato je pomembno uvajanje različnih oblik družbenopolitičnega izobraževanja. Posebno pozornost moramo posvečati vzgoji mladih samoupravljalok in njihovo vključevanje v družbenopolitično življenje. Omogočiti jim moramo, da se bodo vključevale v tiste družbene aktivnosti, kjer bodo najlažje razreševale probleme, ki so bližje njihovim življenjskim potrebam. Oceniti in analizirati bomo morali vzroke za premalo angažiranost žensk v družbenopolitični aktivnosti in te vzroke poskušali odstranjevati.

III. Poklicno usmerjanje in izobraževanje

Z reformo usmerjenega izobraževanja bomo morali reševati tudi specifične probleme poklicnega usmerjanja in izobraževanja žensk, mladine in delavk in sicer:

— hitreje moramo odpravljati preživelo predstavo o t. i. »ženskih« poklicih že v družini, predšolski vzgoji in v samem izobraževalnem sistemu;

— razvijati sistematično poklicno usmerjanje v vseh stopnjah vzgojnoizobraževalnega sistema;

— v kratkoročnih in dolgoročnih kadrovskih in izobraževalnih načrtih organizacij združenega dela zagotavljati pogoje in možnosti za splošno, družbeno izobraževanje in permanentno strokovno izpopolnjevanje delavcev ne glede na spol. Pri tem je potrebno upoštevati posebne pogoje zaposlene delavke-matere ter ji omogočiti enakopravno možnost napredovanja.

V organizacijah združenega dela je treba pri ženskah odklanjati odpor pri prevzemanju odgovornostnih in zahtevnejših del in nalog.

IV. Zdravstveno varstvo delavke — matere

Zdravstvene organizacije se morajo bolj povezovati z združenim delom, bolj analizirati vzroke bolezenskih izostankov, proučevati nastanek in razsežnost poklicnih obolenj oz. bolezni ob delu.

Medicina dela mora postati dejavnik varstva zdravja, kar pomeni, da s preventivnimi pregledi, proučevanjem raznih vplivov na zdravje ljudi (počitek, prehrana) aktivneje posega v organizacije združenega dela.

Za ohranitev zdravja, ustvarjalnosti in življenjske vitalnosti delavcev, morajo organizacije združenega dela v svojih načrtih zagotoviti tudi rekreacijo delavcev med delom, po njem, tedensko rekreacijo odnosno rekreacijo v času letnega dopusta.

V zaščiti neposrednega materinstva (nosečnosti, porod, dojenje) si moramo še nadalje prizadevati za naslednje:

— razviti sistematično splošno in zdravstveno vzgojo in izobraževanje delavk (način življenja, prehrana, odnosi med spoloma, načrtovanje družine itd.);

— intenzivneje delati na organizacijskem in kadrovskem izpopolnjevanju zdravstvenega varstva delavk v zvezi z nosečnostjo, s porodom in kontracepcijo, da bi tako neovirano uresničevale svoje pravice in dolžnosti;

— poenostaviti postopke pri uveljavljanju bolniškega staleža za nego bolnega otroka;

— omogočiti, da lahko bolnega otroka neguje tudi tretja oseba (ne le starši) z delno soudeležbo sredstev skupnosti zdravstvenega varstva.

V. Razporeditev delovnega časa

Razporeditev in racionalno izrabo delovnega časa je treba temeljito proučiti. Prizadevati si moramo, da bo delovni čas bolj izkoriščen in prilagojen potrebam delavcev in občanov. Delovni čas družbenih dejavnikov je treba uskladiti s potrebami delavcev v združenem delu. Delavci v materialni proizvodnji bodo z večjo produktivnostjo dela skladno z napredkom tehnologije vplivali na

tako prerazporeditev delovnega časa, ki bo omogočala smotrno uporabo proizvodnih zmogljivosti in si prizadevali, da se bo skrajšal delavnik predvsem pri zdravju škodljivih opravilih.

Ena izmed prioriteten nalog organizacij združenega dela je zagotovitev posebnega varstva med nočnim delom ne glede na spol in dejavnost. Proučiti je treba smotrnost in razloge nočnega dela v naslednjih smereh:

— z uvajanjem sodobne tehnologije, z boljšo organizacijo dela, z vzpodbujanjem inovacijske dejavnosti in znanja, z boljšim izkoriščanjem proizvodnih zmogljivosti in odpravljanjem ozkih grl je treba hitreje ukinjati nočno delo;

— potrebno je proučiti in opredeliti t. i. »izjemne primere«, ki so pogoj za uvedbo nočnega dela;

— kjer je nočno delo neizogibno, je treba zagotoviti smotrno organizacijo dela varstva pri delu, ustrezno razporeditev delovnega časa in počitka ter pravilno ovrednotenje nočnega dela.

VI. Pogoji življenja v družini in krajevni skupnosti

Enakopravno vključevanje žensk v družbeno delo neposredno vpliva na spremembo odnosov v družini.

S tem v zvezi mora biti aktivnost usmerjena k naslednjim nalogam:

— uveljaviti moramo skupno odgovornost staršev za vzgojo in varstvo otrok, kakor tudi za prevzemanje družinskih in gospodinjskih obveznosti;

— enakopravnost žensk ni mogoče uresničiti le s formalno priznano enakopravnostjo.

Zanjo je potrebno ustvarjati materialne pogoje, si z vzgojnim delom v vseh vzgojnoizobraževalnih oblikah, pa tudi v sredstvih javnega obveščanja prizadevati za humane odnose med ljudmi, tako do odnosov med staršema, odnosov staršev do otrok in obratno ter odnosov družine do širšega družbenega okolja;

— pri samoupravnem odločanju moramo uveljaviti dosledno uresničevanje zakona o združenem de-

lu. Varstvo materinstva in otrok, skrb za stanovanje, zdravstveno varstvo, vzgoja in izobraževanje otrok, do njihove vključitve v delo je sestavni del družbene reprodukcije. Ko delavci planirajo, ustvarjajo in razporejajo dohodek v TOZD, odločajo tudi o sredstvih za ta del družbene reprodukcije. Za hitrejšo razreševanje vseh teh vprašanj, ki delavko — mater najbolj neposredno prizadevajo, je rešitev v zavzetem delovanju v samoupravnih organih na vseh ravneh, ko se odloča o programih in uporabi sredstev v te namene.

Velik del nalog pri vzgoji in varstvu otrok in opravil, ki jih družina ne zmore opravljati sama, lahko uresničujemo v krajevni skupnosti. Naša prizadevanja morajo teči s pomočjo frontne SZDL v tej smeri, da bo postalo delo krajevnih skupnosti mnogo širše in bolj obrnjeno k človeku, družini, ženski — materi in njihovim potrebam. Pomembno pa je, da programe dela krajevnih skupnosti obravnavajo vsi delavci v temeljnih organizacijah da bodo vedeli, v kakšne namene združujejo sredstva.

Ker delavke v poklicnem, družbenem in kulturnem uveljavljanju ovirajo še mnoga gospodinjska opravila, si moramo prizadevati za:

— uresničitev v srednjeročnih planih predvideno ureditev družbene prehrane in

— večjo izbiro in postopno uvaževanje sodobne industrijske priprave gotovih in polgotovih jedil.

ZAKLJUČEK

Konferenca predlaga vsem nosilcem planiranja, zlasti temeljnim organizacijam, krajevnim skupnostim, samoupravno interesnim skupnostim in družbenopolitičnim skupnostim, da sprejmejo usmeritve in stališča pri izdelavi svojih planov za naslednja obdobja.

Bolniški stalež

V preteklih letih je bil bolniški stalež v naši delovni organizaciji relativno visok v primerjavi z drugimi delovnimi organizacijami v celjski občini. Zaradi tega smo področju zdravstvenega varstva skušali posvečati več pozornosti, tako v smislu grupnega — širšega, kakor tudi individualnega dela.

To delo kontinuirano poteka v okviru delovne organizacije in obratne ambulante, vključuje pa se tudi zdravstvena skupnost Celje.

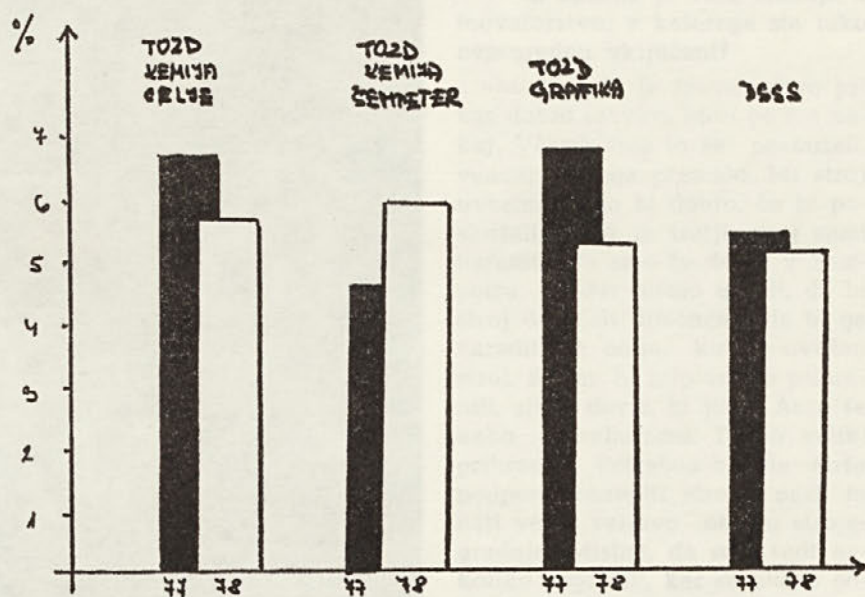
Predvsem dajemo poudarek preventivnemu zdravstvenemu varstvu, izboljšavi delovnih in življenjskih pogojev itd.

Tako so dogovorjene akcije na občinskem nivoju vsaj delno tudi vplivale na znižanje staleža bolnih v celjski občini. Stalež se je znižal za 0,22 % in je 4,99 %. Znižal se je predvsem stalež do 30 dni, medtem ko je stalež nad 30 dni celo malo porastel (le-ta gre v breme zdravstvene skupnosti).

Bolniški stalež v DO Aero pa že od leta 1976 rahlo upada, vendar je bil v letu 1977 še vedno nad občinskim povprečjem.

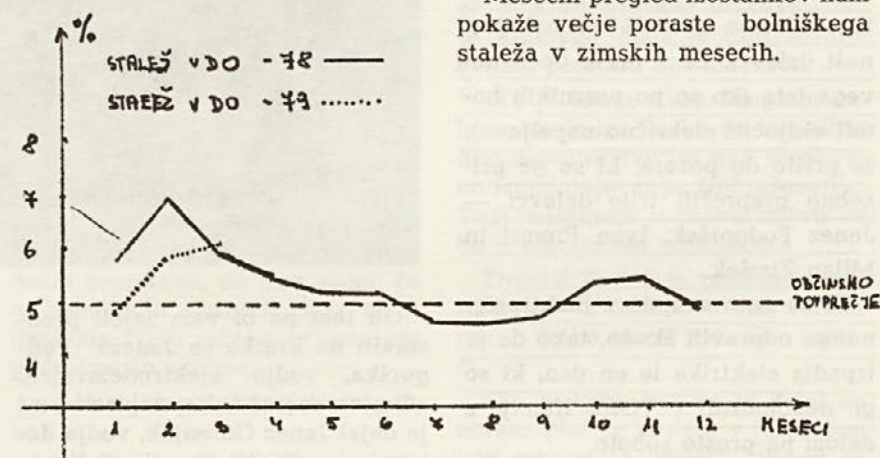
V letu 1978 pa je stalež v Aeru padel s 6,2 % (glede na maksimalno možne delovne ure) na 5,3 % in se sedaj že giblje v mejah normale. Izjema je edino TOZD Kemija Šempeter, kjer se je stalež v letu 1978 dvignil.

TABELA: Prikaz bolniškega staleža po TOZD, DSSS za leto 1978 — primerjalno z letom 1977

Tudi v naši DO opažamo večje upadanje staleža do 30 dni.

Mesečni pregled izostankov nam pokaže večje poraste bolniškega staleža v zimskih mesecih.

Za leto 1979 pa je opazen porast v mesecu marcu — predvsem v TOZD Kemija Šempeter in DSSS.

Kljub temu, da je v letu 1978 bil bolniški stalež v okviru normale, se moramo truditi, da bi bilo izostankov z dela zaradi staleža še manj, ali da ohranimo vsaj dosežen nivo s stalnim preventivnim in kurativnim delom na področju zdravstvenega varstva.

TOZD	do 30 dni	nad 30 dni	skup. stal.	noseč. porod	skupaj stal. + porod
Kemija Celje	3,3	2,2	5,5	1,9	7,4
Kem. Šempeter	3,4	2,3	5,7	1,4	7,1
Grafika	2,9	2,3	5,2	2	7,2
DSSS	2,7	2,5	5,2	2,7	7,9
DO	3	2,4	5,3	2	7,3

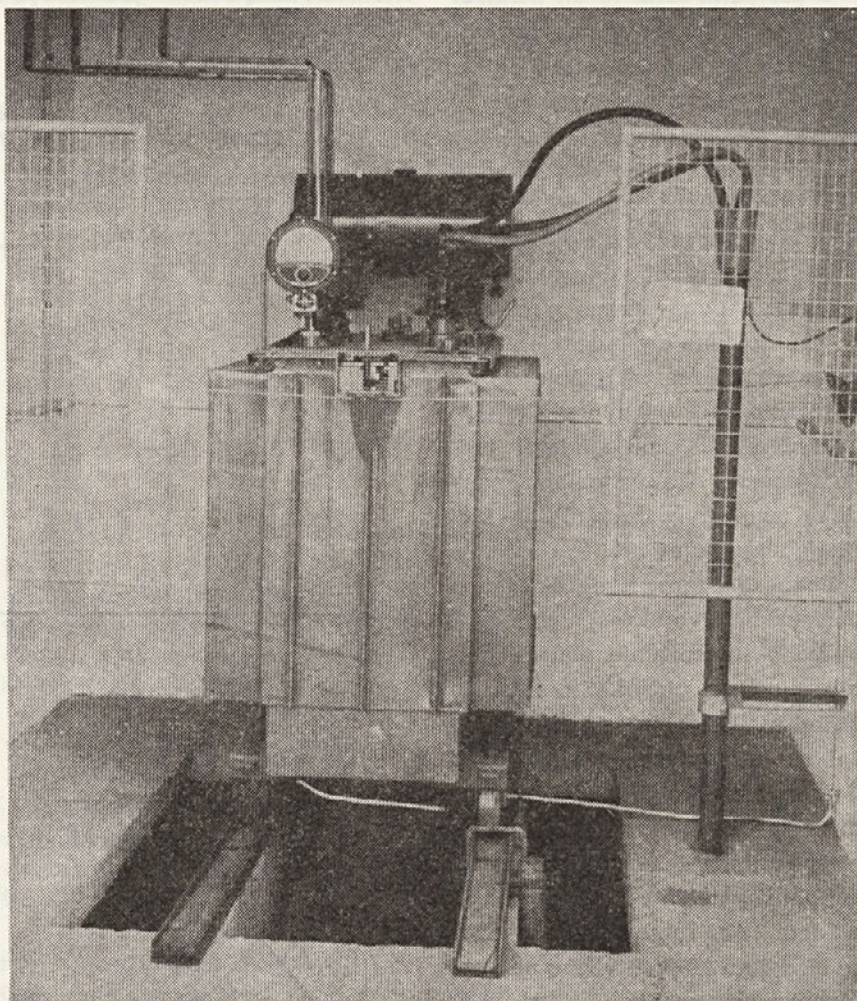
Alenka Pregelj

Adaptirana transformatorska postaja

S transformatorsko postajo v obratu na Ipavčevi se je v zadnjem času precej dogajalo. Pri tem pa so se izkazali tudi nekateri naši delavci. Že v prvih dneh novega leta (ko so po praznikih hoteli vključiti električno napeljavo), je prišlo do požara, ki so ga posebno preprečili trije delavci — Janez Podgoršek, Ivan Premrl in Milan Zimšek.

Ti so nato skupno z Elektrosignalom odpravili škodo, tako da je izpadla elektrika le en dan, ki so ga nadomestili v TOZD Kemija z delom na prosto soboto.

Med prvomajskimi prazniki pa so naši električarji še obnovili in adaptirali transformatorsko postajo. Dva 400 KVA transformatorja so zamenjali z dvema 630 KVA. Prestavitev nizkonapetostnega dela transformatorske postaje je opravil Elektrosignal, ostala dela so naši ljudje opravili sami. Vsekakor je to pohvale vredno in pohvali ki jo izreka TOZD Kemija Celje svojim delavcem se priključuje tudi naše uredništvo.

Ob tem pa bi vam želeli predstaviti na kratko še Janeza Podgorška, vodjo elektrodelaavnice. »O njem moraš nekaj napisati«, mi je dejal Janez Gorenjak, vodja delavnice v TOZD Kemija Celje in nadaljeval: »Janez Podgoršek je vesten delavec, marljiv in izredno kolegialen pri delu.« Tako vam tokrat predstavljamo Janeza Podgorška, v Aeru zaposlenega od 1960. leta. Obrtno, elektrogospodarsko šolo je končal v Mariboru in nato opravil še neke vrste »mojstrsko šolo« v Celju. Sama sem se prepričala, da je izredno skromen. Kar nerodno mu je bilo, ko sem mu prenesla Gorenjakove besede. Dejal je: »Vestni moramo biti vsi, saj smo zato plačani.« Sodeloval pa je tovariš Podgoršek

tudi v delavskem svetu, trenutno pa je predsednik samoupravne delavske kontrole. Tovariš Podgoršek je opravil tudi vse elektroscheme znotraj naše DO, naredil je vse načrte, ker do nedavnega še nismo imeli elektroinženirja.

Elektrika pa mu je tudi hobi, saj se v prostem času rad ukvarja z opravi, vezanimi s šibkim tokom in industrijsko elektriko.

Ob koncu je še dodal, da se v družini ne bodo nehali ukvarjati z elektriko, saj že sin obiskuje elektrotehnično šolo v Velenju. Ima še hčerko, ki obiskuje sedmi razred osnovne šole na Polulah. Sicer pa mu je v veselje tudi urejevanje okolice hiše v Zagradu, ki si jo je pred nedavnim dogradil.

Ko smo tokrat iskali človeka, ki bi ga predstavili v tej naši rubriki, se je priložnost ponudila kar sama od sebe, kajti v aprilu so bila podeljena priznanja »inovator 78«. O tem smo podrobneje že pisali in vse dobitnike priznanj imenovali v INFORMACIJAH.

Med petimi inovatorji celjske občine, ki so prejeli plaketo »INOVATOR Celje 78« z diplomom, značko in denarno nagrado, je bil tudi Slavko FERLEŠ, strojni delovodja v oddelku konstrukcije.

Tovariša Slavka Ferleša v Aeru že dolgo poznamo. Saj je prišel v Aero »naravnost iz šole« — kot je sam rekel. Tedaj je končal kovinarsko šolo v Štorah. Tako je bil enajst let v Šempetru. »Ves čas sem spremljal investicijo selotejpa. Bilo je veliko dela, začetki so bili skromni. Sodeloval sem nato tudi v letih 1968-72. Ves čas sem bil zraven.«

Slavko Ferleš se je rodil v Šmarju pri Jelšah leta 1939, v Aeru pa je zaposlen od leta 1958.

»Od leta 1972 sem bil vodja delavnice v obratu strojegradnje, nato pa sem delal v hali Golovec. V začetku je bilo interesantno, vse je bilo novo, vse smo delali na novo. Potem pa so se začela dela ponavljati, postajalo mi je dolgočasno. Zato sem se leta 1977 vrnil k Aeru, kjer opravljam dela in naloge konstruktorja II.«

Tovariš Ferleš je izredno prijeten sogovornik. Med drugim mi je tudi povedal, da je želel postati pilot.

Na vprašanje, kdaj je pričel z inovatorstvom, pa je odgovoril:

»Mene je kovinarstvo ves čas zanimalo; s programom, ki ga pridobiš v šoli, še zdaleč ne znaš vsega.

Sestavo strojev lahko opazuješ, izkušnje pa pomagajo, da opaziš, kaj stroju manjka, tudi če pravilno dela, brez zastojev. Vsaka, še tako mala stvar, je zanimiva. Sicer pa, večji ko je problem, večja je želja da ga rešiš. Vendar, če človek dela sam, traja dalj časa, da reši problem. Najprej je treba imeti idejo, to je nato treba narisati in potem izdelati, ali bolje rečeno, izpeljati.«

— Kakšna je razlika med inovatorstvom nekdanj in danes?

Naš intervju

»Razlika vsekakor je. Zdaj sem na takšnem delovnem mestu, kjer imam več možnosti za inovacijsko delo. Redne delovne naloge sproti rešujem, to je moja delovna obveznost. Če pa se pojavi kakšen problem, iščem odgovor na vprašanje, iščem izvirne odgovore, potem pa delam na tem problemu doma. Obremenilno je to, če nosiš delo domov, če v prostem času ne moreš »odmisliti službo«. Do sedaj sem še vsak predlog, oziroma izum doma preizkusil, da sem videl, če ga bom lahko uresničil, če bo stvar delovala. Nato začnem pripravljati podrobnejšo skico.«

— In s čim se ukvarjate trenutno?

»Sedaj delamo v teamu. Skušamo izdelati stroj za navijanje Amor papirja. Ta delovna operacija je ozko grlo v proizvodnji. Uporaben pa bi bil tudi za ostale obrate. Ta stroj bo zajemal dva patenta — brezvretenski vakuumski navijalec in prednapeti vrtljivi nož. Povem vam, to je silen tempo. Ves čas živiš v tem. Iščeš odgovore na vprašanja. Sicer pa problemov plasiranja in realizacije ideje ni. Posebno dobro delo teče sedaj, ko imamo referenta za to področje. Sam osebno nisem imel nikoli problemov. Težko mi je, če

vem, da je stvar koristna, pa ni sprejeta. Danes je tudi čas takšen, da inovatorstvo vzpodbujamo. Vsi moji predlogi so bili do sedaj še vedno resno obravnavani in lahko rečem, da sem vedno uspel.

— In kakšno je vaše mnenje o inovatorstvu, v katerega ste tako neposredno vključeni?

»Mislim, da je inovatorstvo pri nas dobro razvito. Moti pa me nekaj. Včasih smo to že poskušali, vendar je tega premalo. Mi stroj uvozimo. Bilo bi dobro, če bi poskušali drugi in tretji stroj sami narediti. To smo že delali v Šempetru, vendar nismo uspeli, da bi stroj dodelali dokončno, da bi ga naredili še boljše, kot je uvožen stroj. S tem bi zelo veliko prihranili, zlasti deviz, ki jih v Aeru še kako potrebujemo. To so veliki prihranki. Potrebna bi bila širša podpora, okrepiti strojni park in dati večjo veljavo obratu strojegradnje. Mislim, da smo tudi nekoliko pogrešili, ker se nismo odločili za TOZD vzdrževanje.«

— V nadaljevanju je pogovor nanesele tudi na DIATI društvo, ki ga v Aeru pravkar ustanovljamo in katerega član je tudi tovariš Ferleš, posebno kot inovator.

»To je dobra stvar. Program dela je zanimiv. To bo še vzpodbudilo inovatorstvo pri nas. Strokovno izpopolnjevanje, izobraževanje. Tudi miselnost o inovatorstvu se bo v mnogočem izboljšala.«

Tovariš Ferleš je predan inovatorstvu — z dušo in srcem, vendar pravi, da bo moral nekoliko izpreči.

»To je tako, kot da bi delal na normo. Načrte za delo v letošnjem letu moram še izvesti. Potem se želim še izobraževati. Poskusil bom strojno smer, ki mi leži. Izbiira je lažja, ker je več specialnih smeri.«

Ob koncu je dejal, da mu za druge stvari ne ostaja časa. Kakšnega posebnega konjička nima. Vesel je, če še tisto malo časa posveti svojima otrokoma.

Sicer pa, tovariš Slavko Ferleš, ob priznanju vam iskreno čestitamo in vam želimo, da bi veliko vaših idej bilo uresničenih.

Uredništvo

Dobitnika Srebrnega znaka sindikatov

Letos sta prejela srebrni znak sindikatov Slovenije iz naše DO dva člana. Tovarišica Zofka Pinter in tovariš Jože Tome.

Zofka PINTER je zaposlena v Aeru že dvajset let. Dela v nabavni službi. Vrsto let je aktivno delala v izvršnem odboru sindikata, zadnjih šest let pa je bila tajnica osnovne organizacije sindikata. Prav tako aktivno deluje v samoupravnih organih. Trenutno pa opravlja tudi funkcijo tajnika Plainskega društva Aero.

Priznanja se je razveselila in je povedala:

»Sicer sem vedela, da bom dobila priznanje, ker sem bila na seji, ko so to predlagali. Priznanje mi veliko pomeni in zdi se mi pravilno, da se nas spomnijo tudi na takšen način.«

Jože TOME je zaposlen v Aeru od leta 1959 v razvojno-tehničnem sektorju. Ves čas je izredno družbeno-politično aktiven. Sicer s prekinitvami, je že šestnajst let član izvršnega odbora in član konference sindikatov, dve mandatni obdobji je bil predsednik delavskega sveta in predsednik osnovne organizacije ZSMS. Aktivno je sodeloval tudi kot član v vrsti komisij. Vsekakor je aktivno delal vsa ta leta in prav je, da je za svoje delo prejel priznanje. Sam pa je povedal naslednje:

»V delo sindikata sem se vključil v Cetisu in sem bil ves čas aktiven. Vendar pa sem bil resnično vesel, da sem dobil priznanje za svoje delo.«

Mala anketa

Posledice potresa v Črni gori so močno odjeknile v domovini in tujini. Škoda je silno velika, skoraj neprecenljiva, vendar Črnogorci niso ostali sami. Izkazala se je solidarnost nas vseh. Delali smo že in namenili sredstva prizadetim. Zanimalo nas je, kaj Aerovci menijo o solidarnosti, ali bi mogoče imeli predloge še za drugačno obliko pomoči. O tem smo spraševali člane našega kolektiva, ki so povedali naslednje:

Marija Svet

— TOZD Kemija Šempeter

Zdi se mi, da je dovolj, če damo enodnevni zaslužek. Hudo je, če si prizadet.

Marija Koštomaj

— TOZD Kemija Celje

Mislím, da je dovolj če smo dali enodnevni zaslužek in če bodo vsi toliko dali, si bodo lahko obnovili, kar je bilo porušenega.

Vojko Kosmatin

— DSSS

Delali smo rade volje. Mislím, da je to dovolj. Primerno bi bilo tudi, če bi pomagali brigadirji.

Miro Stojanovič

— TOZD Medvode

Treba je pomagati. Delal bi v soboto za Črno goro. Denarja manjka vsakemu in bi z delom rad pomagal.

Franc Novak

— TOZD Kemija Šempeter

Strinjam se s tem, da damo pomoč. Lahko bi tudi kako drugače pomagali.

Jože Šolinc

— TOZD Kemija Celje

Prav je, da damo denar. Zdi se mi, da je to dovolj.

Angelca Hudej

— DSSS

Dali bi lahko več. Npr. dvodnevni zaslužek, ker so ti ljudje res prizadeti. Lahko bi organizirali delovne akcije. Moti me, da ni nihče v Celju sprejel otrok pod svojo streho.

Vinko Šimnovc

— TOZD Medvode

Zelo v redu je, če delamo eno soboto. To mora biti. Pomoč naj dobi tisti, ki jo res potrebuje.

Milan Radeljič

— TOZD Kemija Šempeter

Prav je, da nudimo pomoč. Mislím, da bi bilo dobro, če bi čimveč mladih iz Aera odšlo pomagat z brigadami, da obnovijo prizadeto območje.

Branko Terglav

— TOZD Kemija Celje

Zdi se mi, da smo s tem, ko smo dali enodnevni zaslužek, dali dovolj, seveda če bomo vsi toliko dali. Pravzaprav bi to moralo biti dovolj. Veliko lahko pomagajo brigadirji. Tudi sam bi šel, saj sem že pomagal v Posočju.

Mali folkloristi — povsod in vedno najprisrčnejši del kulturnega programa

Mnogo članov TOZD Tovarne celuloze in papirja v Medvodah je vključeno v KUD Oton Župančič iz Sore. Pred kratkim so člani tega društva priredili zabavni večer, ki je potekal v znamenju kulturnega sprehoda po Sloveniji. Z malimi folkloristi so zaplesali gorenjsko, z dekleti prekmursko in z mešano folklorno skupino belokranjsko. Izbrana besedila iz slovenske narodne zakladnice so vsem osamljenim srcem dala vedeti, da za prijateljstvo in ljubezen ni nikoli prepozno. Čeprav so se vsi nastopajoči zelo trudili, so mali folkloristi ostali vsem najbolj v spominu.

Sicer pa bi bilo ob tej priložnosti dobro pogledati kratko zgodovino tega kulturnoumetniškega društva.

Zanimanje za kulturno življenje se je razmahnilo v Sori leta 1907 s prihodom pisatelja Finžgarja in kroga njegovih prijateljev. Do tedaj so bili pobudniki kulturnega

življenja v kraju le gasilci. Leta 1946 je skupina domačinov iz Sore in okolice ustanovila društvo za šport in igro, ki se je v letih 1948-49 razdelilo na dva dela. Športniki so se priključili TVD Partizanu, kulturniki pa so ustanovili lastno društvo z imenom »KUD Oton Župančič«.

Društvo od vsega začetka uspešno deluje na področju dveh krajevnih skupnosti — Medvode in Trnovca — Topol. V svoji sestavi ima moški, ženski in mešani pevski zbor ter pionirsko in mladinsko folklorno skupino in recitatorsko skupino.

Predsednik društva je tov. Valentin Veber, elektrikar v Tovarni celuloze in papirja, ki je povedal naslednje:

»Društvo vodim že 12 let, kot amater pa delujem v njem od ustanovitve. Vključil sem se kot mlad delavec v skupino amaterjev — igralcev, ki je delovala na kulturnem področju v Tovarni celuloze.

Tovarna nam je zagotovila dvorano v starem delu, ki smo si jo preuredili v gledališče. S tedanjim društvom iz Sore smo več iger igrali na prostem. Še danes je v KUD Oton Župančič vključenih precej naših delavcev.«

— Zanimalo nas je, kako so lahko mlade delavce vključili v trdo delo, ki ga prinaša gledališče, še posebej, če pomislimo, da delavec opravlja svoje delo v izmenah in da prihaja utrujen z dela domov.

Predsednik nam je z nasmehom povedal: »To je veselje, ljubezen do plesa, pesmi, folklore. Delavec — igralec si s tem udejstvovanjem pridobi tudi širše znanje. Samo delo oz. učenje ne utruja, utruja pa organiziranje predstave. Za to je potrebno dosti tekanja. Danes organizirati kulturni večer ni lahko. Do sedaj sem igral že nekaj vlog in težko je reči, katera mi je najbolj pri srcu. Mogoče igra Veriga, ki se je dogajala v naših krajih in katere resnični dogodek je opisal Finžgar. Mogoče je Gorenjski punt, kjer sem nastopil v vlogi starešine puntarjev.«

In kako vam uspe poleg službe in velike družine, da vse to usklajujete?

Zopet prešeren nasmeh in odgovor: »Za to nikoli ne zmanjka časa. To je veselje in še enkrat veselje. Poleg tega pa sem v delo vključil tudi člane družine — ženo, sina in tri hčere.«

Ko odhajamo po opravljenemu delu iz tovarne, se pozdravimo in vsak s svojimi željami odhajamo na domove. Nikoli ne pomislimo, kaj bo kdo počel v prostem času. In nemalo smo začudeni, ko ti prijeten večer pripravi sodelavec s svojim amaterskim delom. Priznati moram, da so nam »tovarniški« (kar 18 jih je vključenih v društvo) skupaj z ostalimi člani skupine, pripravili lep večer.

Karmen Dovč

IV. memorialni turnir »Lado Tomažin« v košarki

Košarkarji delovnih kolektivov Medvod in gostje Aero Celje so 12. 5. 1979 nastopili na memorialnem turnirju »LADA TOMAŽINA« — družbenopolitičnega delavca in športnika.

Po pozdravnem govoru in enominutnem molku sta predstavnika Aero Medvode in TVD Partizan Medvode položila venec na grob oboževalca športnikov — košarkarjev.

Žreb parov je določil, da najprej igra Aero Medvode z ekipo Color, nato Aero Celje proti Donitu.

Poraženca obeh tekem sta se pomerila za 3. in 4. mesto, kjer je ekipa Color po zaslugi starejših, izkušenih košarkarjev, premagala mlado, a borbeno ekipo Celjanov.

Finalna tekma med Aero Medvode in Donitom je bila na ravni ligaških tekem, saj zmagovalec ni bil znan do zadnjih trenutkov tekme. Vkljub lepi igri v prvem polčasu ekipa Aero ni uspela izenačiti. Polčas se je končal s prednostjo Donita (24:15).

Organizirana, borbeno igra v začetku drugega polčasa je rodila sadove, saj so se »Aerovci« s koši Knifca od daleč, Perkota v raketni, dobrimi skoki Tomažina v obrambi, približali v 15 minuti drugega polčasa nasprotni ekipi na 2 točki. Koši so se vrstili na eni kot na drugi strani. Prednosti ni imela nobena ekipa. Dve minuti pred koncem je ekipa Aero Medvode igrala mož na moža. Odlični Tomažin je izenačil, deset sekund pred koncem, pa s podajo Turka dosegel prvo vodstvo na tekmi in zmago, saj ekipi Donita ni uspelo izenačiti in si tako pridobiti podaljška v regularnem času.

REZULTATI:

Aero Medvode : Color	65:40	(25:20)
Aero Celje : Donit	51:70	(21:34)
Aero Celje : Color	47:56	(23:27)
Aero Medvode : Donit	45:43	(15:24)

KONČNI VRSTNI IRED:

1. Aero Medvode
2. Donit Medvode
3. Color Medvode
4. Aero Celje

Ekipo Aero Medvode so sestavljali Edo Perko, Dušan Turk, Lado Gaber, Janez Tomažin, Jože Knific, Miha Šetina, Tomaž Žavbi, Aleš Erjavec, ki so z borbeno in kolektivno igro povsem zaslužno premagali trikratnega zmagovalca dosedanjih turnirjev, ekipo DONITA.

Vse nastopajoče ekipe moramo pohvaliti za lepe in fair borbe, saj se je turnir končal brez najmanjšega izgreda, kar je pripomoglo še k večji svečanosti memorialnega turnirja.

Naj tokrat povabim vse ljubitelje košarke, rekreativce, da se pridružijo ekipi Aero Medvode na treningih, vsako sredo od 15.—17. ure na igrišču TVD Partizana Medvode.

Franc Hočevnar

Rekreacija tudi na takšen način

Mnogo se v zadnjem času pogovarjamo o tem, kako bi rekreacija pri nas v Aeru postala še množičnejša.

Zanimiv primer sem videla med prvomajskimi prazniki, ko sem bila na kratkem oddihu v Rovinju. V naselju z imenom »Vila Rubin« je veliko igrišč, tako teniška, nogometna, košarkaška, odbojkarška, steze za balinanje in mize za namizni tenis. Izposojajo pa tudi kolesa in nudijo možnost jahanja konj. Ob tem pa ne smemo pozabiti tudi na več trim stez. Skratka, rekreacijo nudijo vsem — starim in mladim.

Vendar še k namenu mojega pisanja. Vzpodbudil me je primer Gorenja, Tehnomerkurja iz Karlov-

ca in »INE« z Reke. Za prvomajske praznike so organizirali namreč izlet, z vnaprej določenim programom tekmovalj in rekreacije. Tako si lahko videl celotne družine v trenirkah ali športnih dresih, ki so se skupno že zgodaj zjutraj napotili na trim stezo. Oče in sin sta v ekipi malega nogometa družno zabijala gole. Nato so tekmovali še v metanju pikada, se pomerili v minigolfu in teku z žlico. Več kot tristo je bilo samo udeležencev Gorenja. Tako so vsi člani družine prvomajske počitnice resnično dobro izkoristili za rekreacijo. Vsakdo je lahko nekaj našel zase. Športa in zabave je bilo na pretek.

Morda bi o podobni obliki rekreacije razmislili tudi pri nas? Kolikokrat sami ne vemo, kam bi s prostim časom, kako bi izkoristili praznike? Res je, da organiziramo smučanje, da imamo obilo tečajev vsako leto, toda zakaj ne bi poiskali še drugih oblik rekreiranja, ki so nam bližje, katerega se lahko udeležuje vsa družina? Primer Gorenja je zanimiv in poučen, mar ne? Omenim naj le še, da je sam izlet organizirala komisija za šport in rekreacijo, ki deluje v okviru sindikata v Gorenju.

PA RAZMISLITE O TEM!

Janja Završnik

Da bi sodelavcem bolje predstavili Čehoslovaško in njene znamenitosti, obenem pa jih opozorili na zelo ugodne pogoje potovanja po tej deželi, ki jih organizira Aero v okviru zamenjave s papirnico Olšany, sem se odločila, da to deželo podrobneje predstavim našim bralcem.

Zgodaj zjutraj smo se iz Celja odpeljali z avtobusom proti Mariboru. Po prvih vtisih in pričakovanjih sem skoraj v skrbeh za nadaljno potovanje grešnih pripovedovanjih razmišljala o naslednjih sedmih dneh potepanja po Češki. Po glavi so mi rojile misli: kakšna dežela je to, ali res v njej ni možno po želji pogasiti žeje in potolažiti lakote. Iz teh misli sem se zdramila na meji v Šentilju, kjer smo po krajših formalnostih nadaljevali pot proti Dunaju in naprej do Čehoslovaške meje.

Na meji Čehoslovaške me je obšla spet nekakšna bojazen, saj so bile tam postavljene žične ograje in se je čutilo, da prihajamo v drugačno okolje, v drugo državno ureditev. Po enournem čakanju zaradi carinskih formalnosti smo tudi tukaj opravili in se odpeljali proti Brnu in dalje do Prage. Vse-skozi sem gledala skozi okno in opazovala pokrajino, ki se bistveno razlikuje od naše, ki je dokaj razgibana. Tam pa so nepregledna polja posejana z žitom. Nikjer ni videti ljudi in vasi so redke, hiše v njih pa skromne. S čudnim občutkom sem gledala javne svetilke, na katerih so viseli zvočniki za obveščanje. V eni izmed takih vasi smo se ustavili v gostilnici, kjer smo bili presenečeni, saj smo dobili po želji pijačo in jedi, ki so bile za našen razmere zelo poceni.

Proti večeru smo prispeli v Prago, kjer so nas v hotelu pristrčno sprejeli naši gostitelji iz papirnice Olšany in nas odpeljali na večerjo v gostišče Kolicha, kamor je rad zahajal dobri vojak Švejk in kjer sami varijo zelo dobro črno pivo. Po okusni večerji in dobrem pivu

smo se sprostili, razvedrili in tudi zapeli.

Naslednji dan smo si ogledali Prago in njene znamenitosti kot so: Hradčani (dvorec vladarjev), največjo in zelo bogato knjižnico, sprehodili smo se po znamenitem Karlovem mostu, nakupili spominkov v zlati uličici in si ogledali še več drugih znamenitosti.

Drugi dan smo si ogledali eno izmed papirnic Olšany. V tej papirnici predelujejo star papir in izdelujejo kartonsko embalažo iz navadne in trislojne lepenke. Popoldne ni bilo programiranega ogleda, zato sem se odločila, da malo pokukam po trgovinah in nakupim spominkov. Bila sem zelo presenečena, ko sem ugotovila, da so trgovine dobro založene in dobiš kar hočeš in da ni vrst, kjer bi ljudje čakali na blago. Cene so za nas ugodne, za njih pa zelo visoke, razen tega pa je njihova moda nesprejemljiva za nas, saj so še krila kratka, čevlji pa z debelimi podplati. Prijetno presenečena sem bila, ko sem ugotovila, da je tam za otroke zelo poskrbljeno, za njihovo konfekcijo, obutev, igrače in knjige.

Tretji dan smo se ustavili v Plznu — svetovno znanem po proizvodnji piva. Ogledali smo si pivovarno, v kateri so nam pokazali film o celotnem postopku varjenja piva. Četrty dan smo si ogledali Karlsberg — grad Karla četrtega, katerega Čehoslovaki zelo čislajo. To je zelo stara zgradba in znamenita po dvorani, kjer je Karel IV. opravljal svoje verske obrede. Dvorana je vsa obložena s poldragim kamenjem.

Zanimiva je bila tudi razstava stekla, ki je bila prava paša za oči, saj tu razstavljajo eksponate, izdelane za papeža, Reza Pahlavija, angleško kraljico in še za mnoge pomembnejše vladarje sveta.

Peti in šesti dan smo preživeli v Karlovih Varjih — svetovno znanem zdravilišču. Ogledali smo si čudovito mesto, kjer so zgradbe mali gradiči, poizkusili vodo tri-

najstih zdravilnih vrelcev, od katerih je 12 zdravilnih, trinajsti pa je znan pod imenom Beherovka, čehoslovaška alkoholna pijača, ki jo proizvajajo v Karlovih Varjih.

Sedmi dan smo se peljali dalje in se ustavili v Hlubaki, kjer smo si ogledali grad Schwarzenberg. Zvečer pa nas je čakalo presenečenje: gostitelj nam je pripravil poslovljni večer in vsakemu podaril značko. Bili smo ganjeni ob taki pozornosti, prijateljsko smo si stisnili roke in si želeli še snidenja.

Pozno ponoči nas je avtobus odpeljal proti avstrijski meji in dalje proti domovini, katero smo kljub prijetnemu potepanju že močno pogrešali.

Masnec Marija

NA SODIŠČU

Torej ste kradli vse sami. Ali res niste imeli pomočnikov?

— Nimam rad pomočnikov, ker je redkokateri pošten.

Profesor v zbornici.

»O čem tako globoko razmišljaš?« vpraša prvi.

»Dobil sem hčerino pismo. Piše, da je rodila. Nič pa ni napisala, ali dečka ali punčko. Zdaj ne vem, ali sem postal dedek ali babica...«

»Kaj je tvoja največja želja?« vpraša prijatelj prijatelja.

»Da bi me kdo ubil zaradi ljubosumnosti, ko bom star 95 let.«

Šef opazuje delavca, ki se nikakor ne more živeti v delo.

»Opazujem vas že dalj časa. Mislim, da ste zgrešili poklic, bili bi pa odlični tajni agent.«

»Kako pa ste prišli do tega?«

»Ker ni sledu, da ste kaj naredili.«

Zakaj imam rada tovariša Tita

Veliko je vprašanj, ki se iz dneva v dan ponavljajo. Eno izmed teh vprašanj je tudi: Zakaj imam rada tovariša Tita? No, na to vprašanje pa res ni težko odgovoriti, vsaj za mene ne. Če ima kdo tovariša Tita resnično rad, z lahkoto odgovori na to vprašanje.

Tovariša Tita imam rada zato, ker nam je s svojimi borci — partizani priboril svobodo, da zdaj živimo lepše življenje, kakor so ga živeli v stari Jugoslaviji. Sedaj imamo dosti denarja in hrane. Če človek le hoče delati, ima vsega dovolj. Tudi nam mladim je zdaj boljše, kakor jim je bilo nekoč. Imamo možnost doseči vse poklice, če se le hočemo učiti, lahko pridemo do najvišjih šol.

Rada ga imam tudi zato, ker vkljub svojim šestinosemdesetim letom vestno in skrbno vodi našo domovino, v kateri živi pet bratskih narodov, ki živijo v šestih republikah. Vsi ti narodi smo enakopravni, ker imamo enake pravice. Tovariš Tito je tudi maršal jugoslovanske vojske in voditelj ZK, ki jo vodi že enainštirideset let.

Spoštujem pa ga zato, ker pomaga pri razvoju nerazvitih držav. Pomaga jim s sredstvi delovnih ljudi naše države. Največ pomaga afriškim državam, ker so še najbolj nerazvite. Tudi drugim državam rad priskoči na pomoč ob raznih nesrečah. Zato ga spoštujejo in imajo radi po vsem svetu.

Najbolj rada pa ga imam zato, ker noče, da bi bila vojna, ker se bori za mir na svetu.

Irena Bezgovšek
učenka osn. šole

V mraku

Ko pride mrak,
ki tiho uspava svet,
spet srečam te...

Ne tam v šumečem gozdu
in ne na stezi tam za hišo,
v samoti svoji srečam te...

Prelepi dnevi so,
na nebu sonce,
ki še doda lepoto
čustvom in stvarem,
sanjarim o vsem tem in vem,
da dalje, dalje več ne smem...

Oblaki puhasti na nebu,
ob mojem oknu veja zeleni,
a dedek z vnučkom na sprehodu,
ki je prehodil lepša mesta,
svoje dni.

Prepredeni s srebrnimi so nitmi,
njegovi včasih žametni lasje,
a kadar se nasmehne, tudi danes
v očeh iskri se nekaj,
kar iz stare šole je.

Še danes bi poljubil roko dami,
poklonil bi ji nagelj za slovo,
na rahlo bi se ji priklonil,
in rekel tisto kar želela
slišati si bo.

Prelepi dnevi so,
na nebu sonce,
ki daje čar posebni
vsem stvarem,
lepo čutiti je lepoto,
lepo zares lepo je nam, ljudem.

Otrok je še vedno jokal. Ni in ni ga mogla potolažiti, kot da se mu je zgodilo nekaj strašnega, je jokal in krilil s svojimi malimi ročicami. Bilo jo je strah tega joka, saj ni vedela več, kaj naj stori, da bi ga potolažila. Nestrpno se je ozirala na uro, kot da bo tako prej pretekel tisti čas, ko se bo vrnil Jernej. Zdelo se ji je, da je vse preprosteje in lažje, če je on doma. Sinka je spet dvignila v naročje in ga pestovala, da bi tako počasi zaspal. Glavico je naslonil nanjo, z ročico pa je trdno držal njeno obleko kot da se hoče zavarovati pred tem, da bi ga položila v posteljico.

Stiskala je malčka k sebi in razmišljala o času, ko z Jernejem še nista bila poročena, ko je še hodila v šolo in je mislila, da je zelo nesrečna samo zato, ker ne more biti z Jernejem ves dan, ker ni samo njen. Zdelo se ji je krivično, da se lahko njegovi prijatelji družijo z njim, ona pa tega ne more, ker pač nima toliko časa samo zanjo. Bila je ljubosumna na vse, celo na šolsko klop, v kateri je sedel, ki je bila samo njegova in čisto nič njena. Sestajala sta se pogosto, vendar pa vse premalokrat, tako se je zdelo njej. Nikoli, niti zdaj po tolikem času, se ni mogla znebiti občutka, da je prevarana, za nekaj nedoločene, saj je v svojem srcu nosila toliko ljubezni zanj, izkazovala mu je toliko drobnih pozornosti, a njemu se je vse to zdelo samo po sebi umevno. Morda zato, ker ni znala nikoli po žensko trmoglaviti, ker ni nikoli imela svojih muh, ker je bilo vse, kar je rekel on, sveto in zato tudi takoj izpolnjeno. Ljubila ga je z vso silovitostjo svojega mladega življenja, mnogo bolj kot je on kdajkoli ljubil njo in ko je takole pestovala njenega sina je naenkrat vedela, da se pravzaprav ni nikoli vprašala, ali je tako prav, ali je vse to, kar dela prav in ali si vse to Jernej sploh želi. Večkrat se je jezil, ker je preveč skrbno pospravljala in urejala njun dom, češ saj lahko počaka, saj se s temi rečmi ne mudi tako zelo. Ni ga ubogala, ker je mislila, da je tako bolj prav. Zato je vse pogosteje odhajal sam ven kolesarit ali na klepet s prijatelji in ko se je vračal, mu je ona očitala potepanje.

Malček v njenih rokah se je premaknil. Poiskal si je udobnejšo lego in spal dalje. Ona pa se je ozirala proti vratom. Zdaj, zdaj mora priti Jernej si je govorila. Vedno je bil kolikor toliko točen. Neka tesnoba se je naselila v njej, nek strah pred neznanim se je prikradel od nekod. Ni vedela zakaj tako čuti, a tako čudni občutki je niso še nikoli prešinjali. Naenkrat se je tako zbala zanj, kot da mu grozi kdo ve kakšna nevarnost. Malčka je stisnila k sebi tako, da je zastokal. Naenkrat je strah minil, tako nenadoma kot je prišel in počasi se je sprostita in si jela dopovedovati, da je preutrujena in osamljena in da jo zato prešinjajo takšni občutki.

Čas je tekel počasi, kot bi se s sivino večera plazil skozi prostor, preko predmetov v njem, mimo oken in vrat in se počasi dotikal misli, da bi bile še one mračne in sive.

Potem je pozvonilo. Rezko je odmeval zvok zvonca v prostoru. Otrok se je zdrznil. Položila ga je v posteljico in hitela odpirat. Pred vrati je stal Jernej. Bil je blede, utrujen in prestrašen. Nikoli ga še ni videla takšnega. Objela ga je. Tiho je zastokal. Takrat je šele opazila zavoj na njegovi roki. Stopil je v sobo, ne da bi si sezul čevlje in se sedel na kavč. Gledal jo je, kot da jo vidi prvič in ko je tako stala pred njim in ga gledala polna strahu in ljubezni, se mu je zazdelo, da jo bo pravzaprav šele zdaj spoznal, da bo šele zdajle, ko bo povedala prvi stavek vedel, kdo je pravzaprav njegova žena. A ona ni rekla nič. Samo stala je pred njim in ga gledala in se rahlo majala sem ter tja, kot da bo zdaj, zdaj padla po njem. Vedel je, da ve. Ve, da se mu je zgodilo nekaj strašnega.

»Ali je kdo umrl?« je tiho vprašala. Ni vedela, kaj se je zgodilo niti kje, niti zakaj, samo to je vprašala, če je kdo umrl. Njena tankočutnost ga je prevzela in naenkrat je vedel, da bo razumela.

»Eksplodiral je kotel, Saša. Tone in Albin sta težko ranjena. Karel je umrl zaradi opeklin. Opeknel sem se, ko sme šel vkljub pari in vročini reševati onadva. Ne zameri, Saša. Saj vaju ljubim, tebe in Tjažka, pa vendarle ne bi mogel dalje živeti, če bi ju pustil tam notri, brez pomoči.«

Sedla je k njemu in ga nežno objela. Poljubila ga je na osmojene obrvi, na lice in ustnice in naenkrat ju je prevzel topel občutek ljubezni in povezanosti, ki je nihče ne more uničiti razen tiste nezizbežne in strašne — smrti.

»Vedela sem Jernej, ves čas sem vedela, da se nekaj dogaja. Neke čudne misli so me prevzemale, nek tih in zahrbtnen strah se je naselil v meni, neka negotovost, ki je doslej še nisem občutila, me je obšla. Tjažek je bil nemiren in jokal je, kakor da se tudi on boji zate. Pa vendar, Jernej, kljub vsemu temu mislim, da si ravnal prav in da naju nisi izdal. Nihče od nas ne bi mogel več živeti še naprej v zavesti, da smo strahopetci in izdajalci. Saj bi bili izdajalci, mar ne, če ne bi pomagali tovarišu v stiski. Vem, nismo jima pomagali vsi, samo ti si bil tam, pa vendarle bi bili vsi trije odgovorni za smrt teh dveh ljudi, če jima ne bi pomagal. Ponosna sem nate, Jernej, tako zelo ponosna in želim si, da bi bil tudi ti lahko vsaj včasih ponosen in zadovoljen zaradi mene.«

Pobožal jo je po laseh. Naenkrat ga roka ni več tako zelo bolela in tudi izčrpanega se ni čutil več tako zelo. Vedel je, da imata srečo prav v tem, da imata drug drugega. Malo zakoncev je, ki bi se lahko veselili te sreče. »Saša, se ti ne zdi, da sva se zadnje čase preveč prepirala?«

»Res je, maloprej sem razmišljala o nama in zdelo se mi je, kot da vsa ljubezen, ki ti jo želim dati, ki je v meni samo zate in za najinega otroka, ne najde doma v tebi. Mislim, da sem se počutila

kot postarana in zgarana žena, ki ne zanima več moža zaradi svoje zunanosti, pri tem pa ne pomisli na to, da je pravzaprav svojo mladost izgubila dan za dnem, ko je skrbela za dom in družino. Samo to takrat ne šteje. Šteje samo lepota. Vidiš, tako sem se počutila maloprej. In ti si se mi zazdel kot tisti mož, ki vidi samo danes, samo svoje veselje in užitke, ne razume pa tega, da je za urejen dom in preskrbljeno družino treba postoriti mnogo majhnih opravil, ki se tudi tebi včasih ne zdijo pomembna, pa bi vendarle čutil, da niso opravljena in bi postal nezadovoljen, če tega ne bi bilo.

O vsem tem sem razmišljala in zdelo se mi je, da bi nama lahko bilo mnogo lepše, če bi se za to malo bolj potrudila. Nikoli nisem mislila, da je ljubezen nekaj, kar je dano samo po sebi. Vedno sem mislila, da je to nekaj, za kar se morata dva vedno znova truditi, da bi ljubezen ostala topla in trajna.«

»Malokdaj govoriš toliko, malokdaj mi sploh poveš, kaj čutiš in misliš, in mislim, da to isto velja tudi zame. Morda je človeku potreben tak trenutek kot je tale, da najde pravo besedo, s katero izrazi svoje čustvo in misel. Samo kaj bi bilo, če tega trenutka ne bi bilo. Ali bi sploh vedela za vse te tihe misli in želje? Najbrž ne bi. A oba bi se obnašala tako kot da se nama godi neskončna krivica in da zaradi nje ne moreva najti sreče drug ob drugem. Tako je draga moja in če bi po vsej tej filozofiji prišla še do večerje, sploh ne bi bilo slabo.«

Oba sta se zasmejala in krenila v kuhinjo. Skupaj sta večerjala in se pogovarjala o mnogih stvareh, ki so se jima pripetile ta dan. Tjažek je mirno spal, kot da se zaveda tega, da ne bi bilo prav, če bi motil zaupnost in toplino, ki se je razpletla med staršema.

»Jutri zjutraj morava v bolnišnico, kaj misliš, bo lahko mama popazila na Tjažka. Želel bi si, da bi šla za mano. Zelo se bojim, da sta jo Tone in Albin zelo skupila. Nekdo od nas mora biti pri nji.«

»Bova že uredila. Morda pa le ni tako zelo hudo z njima. Mogoče bosta pa kmalu smela domov. Sicer pa sam veš, da sodobna medicina dela čudeže in da so pomagali že mnogim opečenim pacientom, za katere so mislili, da jim ne bo več pomoči. Bodi brez skrbi, pomagali jima bodo. Vaši tovariši bodo gotovo darovali kri, če jo bosta potrebovala in vse bo še dobro, boš videl!«

»Treba bo pogledati tudi k Tonetovi ženi, je bolj nervozne narave, da se ne bi preveč vznemirjala. Saj veš, kakšno paniko je zganjala, ko si je Tone hotel kupiti motor. Albinovi mami pa bo treba pomagati, saj si reva brez njega ne more sama nič pomagati, vse ji prinese iz trgovine in največkrat še pospravi in skuha. Kaj bo pa zdaj? In njegovi Poloni bova morala sporočiti, da ga ne bo zaman čakala, saj veš kako skrbna je. Ona bo prav tako čudovita žena kot si ti, to sem mu že mnogokrat rekel.«

Oči so se ji orosile. Bilo ji je kot da leti med rožnatimi oblaki in da ji veter mrši lase. Počutila se je tako brezmejno srečno, da se je tega svojega

čustva prestrašila, saj človek vendar ne bi smel biti tako zelo srečen ob tuji nesreči. Vendar je dobro vedela, da bo nesreča manjša, če si bodo pomagali med sabo in da ji sreče, ki jo je čutila, ne bi nihče zameril.

Pospravila je po kuhinji in odpravila sta se spat. Jutro je bilo sončno in toplo, kot da je pred vrati poletje. Tomažka sta odnesla k Sašini mami in pohitela v bolnišnico. Zadnji hip sta se spomnila, da morata kupiti nekaj cvetja za tovariša. V bolnišnici ju niso bili ravno veseli, saj v tako zgodnjih jutranjih urah niso dovolili obiskov. Vendar, ko sta jima pojasnila, za kaj gre, so jima pokazali sobo in jima zabičali, da pacientov ne smeta utrujati. Tone in Albin sta ju bila zelo vesela. Bila sta precej poškodovana, vendar ne tako zelo, da se ne bi mogla pogovoriti z njima. Najprej sta hotela vedeti vse o nastali škodi in o vzroku nesreče. Potem sta se zanimala še za domače. Jernej jima je vse po vrsti povedal, obljubil jima je tudi pomoč, kolikor je v njegovi moči seveda. Kmalu zatem je prišla Tonetova žena vsa prestrašena in objokana. Saša jo je tolažila in prestrašeno gledala Toneta, za katerega se je bala, da se bo preveč vznemiril. Kmalu zatem je prišla sestra in jih poprosila, da odidejo. Obiski so popoldan jim je še povedala in že jih je potiskala proti vratom. Tone je tiho zašepetal Saši — »veš Jernej je čudovit tovariš«. »Hvala Tone«, je še uspela reči in že se je znašla z onima dvema na hodniku. Tonetovo ženo sta povabila na kavo in ko je lahko nekomu povedala, kako zelo zaskrbljena je, se je počutila mnogo bolje. Zdelo se ji je, da je del bremena preložila na druge rame, čeprav temu ni bilo tako.

Saša in Jernej sta poiskala še Albinovo mamo, ki je prav tako že vedela, kaj se je zgodilo njenemu sinu. Saša ji je prinesla iz trgovine nekaj najnujnejših stvari, Jernej ji je zakuril v peči, kajti kljub lepemu vremenu je tožila, da jo zebe. Obljubila sta ji še, da bosta popoldan prišla po njo, da bo šla z njima v bolnišnico k sinu. Žalostno ženico jima je bilo zelo težko pustiti samo, vendar sta morala domov, kajti njun sinko ju je že nestrpnost čakal in Jernej se je moral oglasiti še v tovarni.

Ko je Saša objemala svojega sinka, ji je še vedno zvenel v ušesih stavek, ki ji ga je rekel Tone: »Jernej je čudovit tovariš«, bila je vesela, da je tako. Žalostilo jo je le to, da so vsi spoznali to Jernejevo lastnost ob tako hudi nesreči. To se ji ni zdelo prav. Za to bi morali izvedeti drugače, tako da ne bi bilo ranjenih in mrtvih. Takoj nato pa se ji je zastavilo vprašanje — ali se po drugačni poti sploh spozna sočloveka. Na žalost ne. Ni nesmiseln tisti pregovor, ki trdi, da prijatelja spoznaš v nesreči. A še vedno je mislila na to, kako zelo krivično je to.

Dora Rovere

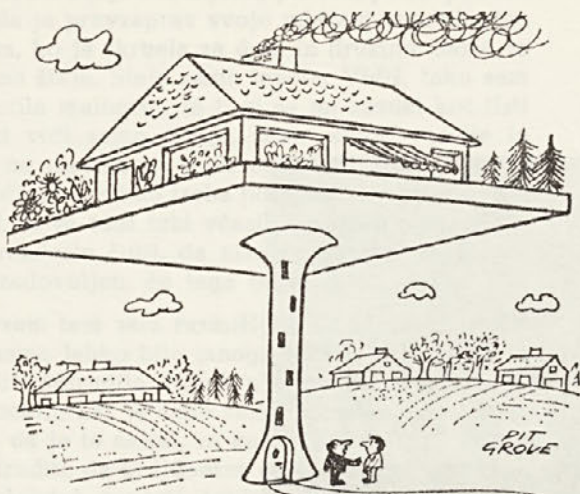

Dolgoletni sen aerovskih birokratov se je končno uresničil. Dobili so novo poslovno zgradbo, ki jo kaže gornji posnetek

Hitra in učinkovita integracija Aera z novim TOZD ZABAVNI APARATI je že rodila prve sadove

HUMOR

– Kaj pa preostane človeku drugega pri teh strašnih cenah za kvadratni meter?

– V posteljo, dragi moj! Po dneh veseljačenja se začinja spet resno zakonsko delo...

Mlada, čedna blondinka iz mesta je preživljala počitnice na kmetiji. Nekega dne je prišla v hlev prav takrat, ko je bik skočil na kravo. Mladenka je močno zardelela, pa se ji je približal kmet in dejal:

»To lahko storim tudi jaz!«

»Izvolite,« je odgovorila, »saj je krava vaša!«

– Si spet pil, kaj?

Mlad, zdrav kmečki fant pride k zdravniku v ordinacijo. Jecljajoč prosi zdravnika, naj bi mu pomagal odpraviti govorno napako.

Zdravnik: »Ampak zakaj, tovariš, vi živite na kmetiji, delate na polju in v gozdu, to res ni tako huda ovira za vas!«

Pacient: »Pa me ooovira, veste! Zaaadnjič sem biil jeezen na ženo in sem jo hotel poslati v pi-pi-pi-pi-pi, pa so se v kuhinji zbrale kure iz vse vasi.«

Brez besed

Kaj bi naredila bolha, če bi zadela glavni zadetek na loteriji?

Kupila bi si svojega psa:

K zdravniku pride pacient in potoži, da vse pozablja. Zdravnik: »Od kdaj pa se vam to dogaja?«

Pacient: »Kaj od kdaj?«

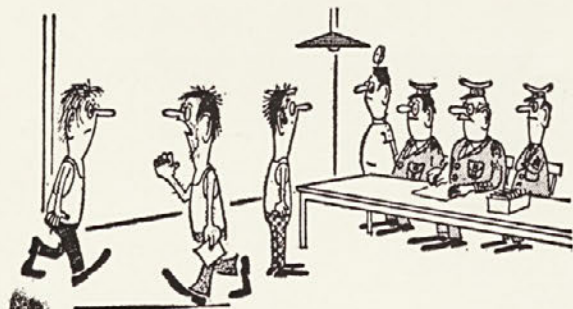
– Kako moreš reči, da nimam smisla za humor! Ali se nisem poročila s teboj!

za dobro voljo

PARFUMERIJA

- Vohaš ta smrad?

- SPLOH TI NE PREGLEDAJO OČI, SAMO PREŠTEJEJO, KOLIKO JIH IMAS!

Mlada dama v mini krilu se je v avtobusu prijela za drog. Starejša gospa, ki je sedela, je rekla:

»Saj razumem to mini modo, ampak vsaj hlačke bi si lahko oblekli!«

Mlada dama se je obrnila in rekla: »Ali daste vato v ušesa, kadar greste na koncert?«

»Danes so gobe odlične,« je rekel mož ženi pri kosilu. »Kje si dobila recept?«

»V nekem kriminalnem romanu.«

Miličnik v zgodnjih jutranjih urah ustavi precej njenega voznika.

»Vozniško, prosim!«

»Madona,« se razburi voznik, »pri vas imate pa res krasno evidenco! Saj sem vam jo že pred dvema mesecema prinesel!«

- Ne vem, ali bi nocoj prebil noč v mestni hranilnici ali v kreditni banki.

»Kaj naj kupim prijatelju za rojstni dan?«

»Kupi mu knjigo, to je vedno lepo darilo.«

»Saj sem mislil, ampak že ima eno.«

- Pri svojih letih še vedno letam za ženskami. Problem pa je v tem, da se potem nikoli ne spomnim, zakaj.

